

ЗАМРАЗЯВАНЕТО НА ЗАПЛАТИТЕ В ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР – „ЗА” И „ПРОТИВ”?

АВТОР: доцент Любомир Стефанов, доктор по икономика, Университет за национално и световно стопанство – София, катедра „Човешки ресурси и социална защита”

Статията е публикувана в списание „Труд и право”, бр. 7 от 2009 г.

С обнародването в брой 47 на Държавен вестник от 23 юни 2009 г., **Постановление № 156** на Министерския съвет за *ограничаване на нелихвените разходи за 2009 г. в бюджетните предприятия*, правителството очевидно се стреми да ограничи публичните разходи в контекста на тревожните тенденции в приходната част на консолидирания държавен бюджет. Една от основните мерки, предвидени в постановлението е фактическо „замразяване” на заплатите в целия публичен сектор, а за лицата заемачи т.н. „политически” длъжности (министър-председател, заместник министър-председателите, министрите и т.н.) е предвидено 15% намаление.

„Замразяването” на заплатите е извършено по следните начини:

- на разпоредителите с бюджетни кредити по републиканския бюджет и Държавен фонд „Земеделие” се забранява да увеличават индивидуалните основни месечни заплати, както и да изплащат парични и/или предметни награди и допълнителни възнаграждения за постигнати резултати (т.н. „бонуси”) за сметка на икономии от средствата за заплати (това е единствения източник на средства);
- на кметовете на общини на практика се забранява да увеличават индивидуалните основни месечни заплати, да изплащат парични и/или предметни награди и допълнителни възнаграждения за постигнати резултати („бонуси”) за персонала в делегираните от държавата дейности;
- на разпоредителите с бюджетни кредити по самостоятелни бюджети (съдебна власт, Народно събрание, държавни и общински училища, прилагащи делегирани бюджети, държавни висши училища и т.н.) „се препоръчва” да предприемат действия за ограничаване на разходите за възнаграждения.

Посочените мерки са придружени от забраната за назначаване на персонал на незаети длъжности (с изключение на длъжностите за хора с увреждания и за

вече обявените конкурси) в централната администрация (разпоредителите с бюджетни кредити по републиканския бюджет и Държавен фонд „Земеделие“). От текстовете в цитираното постановление, според мен могат да се направят няколко **основни извода**:

- правителството недвусмислено признава, че неизпълнената приходна част от консолидирания бюджет (изпълнението е значително по-малко от планираното, както и спрямо 2008 г.)¹ е тревожен факт, който изисква бързи действия;
- правителството недвусмислено признава, при намалялата приходна част на консолидирания бюджет не трябва да се запази досегашното ниво на публичните разходи (досега се харчеше по план, т.е. без оглед на намалелите приходи)²;
- ограничаването на публичните разходи, по начина, предвиден в постановлението е най-бързата и лесна мярка, с която могат да се намалят тези разходи;
- посланието към заетите в публичния сектор е недвусмислено – увеличение на заплатите няма да има, но засега не се предвиждат и съкращения (само няма да се назначават нови хора).

Основните **аргументи „за“** решението на замразяване на заплатите и ограничаване на други разходи, според мен могат да се обобщят по следния начин:

- при намалената приходна част на консолидирания бюджет, всяко ограничаване на публичните разходи е предпоставка за запазване стабилността на публичните финанси в условията на криза;
- регламентираният начин за намаляване на разходите може да доведе до „бърза победа“ – предвидените мерки могат да се изпълнят за сравнително кратък период.

Наред с това, обаче решението буди **много въпроси**, като могат да се формулират и редица **аргументи „против“** него, а именно:

---

¹ Информацията е достъпна в страницата на Министерство на финансите в интернет на адрес: <http://www.minfin.bg/bg/page/389>

² Информацията е достъпна на цитираното място.

- защо мерките не бяха предприети по-рано, тъй като информацията за очаквани проблеми с приходната част от бюджета бе налице още в началото на годината;
- не съществуват ли други начини за реструктуриране на публичните разходи – например спиране на финансирането на проекти със съмнителен ефект и недоказана ефикасност;
- съществува реален риск от демотивиране на работещите в публичния сектор и особено – в държавната администрация, от които зависи в голяма степен изпълнението на антикризисните мерки, включително усвояването на средствата от финансовата помощ на Европейския съюз;
- спирането на назначенията и замразяването на заплатите може да доведе до допълнително „свиване” и/или реструктуриране на потребителското търсене (като се има предвид и намалените възнаграждения в т.н. „сив” трудов пазар), което ще създаде проблеми в условията на криза, включително по отношение на заетостта и безработицата.

В заключение, бих искал да подчертая, че решаването на проблема със замразяването на заплатите в публичния сектор, безспорно ще е едно сериозно предизвикателство (наред с много други!) за следващото правителство.

София, 3 юли 2009 г.